

Täysistunto

Perjantai 23.10.2020 klo 13.00—13.33

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puoluelain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 118/2020 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 24/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 24/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

13.01 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessähän ehdotetaan muutettavaksi puoluelakia niin, että voitaisiin kerätä tarvittavat kansalaisten allekirjoitukset myös verkkopalvelua käyttämällä. Kuitenkin perinteinen kannatusilmoituksen paperin kerääminen säilyisi, mutta tämä helpottaisi merkittävästi uusien puolueiden pääsyä puolerekisteriin. Meillä on esimerkkejä henkilöistä, jotka ovat perustaneet lukuisia puolueita, ja on ollut tietysti hyvin työläs urakka aina henkilökohtaisesti kerätä näitä tuolla toreilla ja turuilla.

Tämä järjestelmään on ollut meillä valmiina jo parisen vuotta, vuodesta 2018 alkaen, ja perustuslakivaliokunta on puoltanut esitystä, pitänyt sitä perusteltuna ja todennut, että tämä on omiaan parantamaan poliittisia osallistumismahdollisuuksia ja helpottamaan valtiollisiin asioihin vaikuttamaan pyrkivien yhdistysten toimintaa.

Itse kiinnitin tässä esityksessä erityisesti huomiota siihen asiaan, joka usein jää vähän pienemmälle huomiolle ja johon itse olen tyytyväisyydellä tämän korona-ajan ympärillä kiinnittänyt huomiota myös Teams-kokousten ja -tapaamistenkin kautta. Tässä on vähän samaa sukua siihen hyvään, myönteiseen asiaan — jos tässä koronavaiheissa jotain myönteistä on — että tällä tavalla voidaan saavutettavuutta parantaa, myös esteettömyyttä helpottaa ja toisaalta oikeus osallistua ja mahdollisuus osallistua taata helpommin kuin vanhassa järjestelmässä. Ei muuten kaikilla ihmisillä ole ollut mahdollisuutta lähteä kodistaan kertomaan, että minä haluan antaa tukeni tälle uudelle kansalaisaloitteelle tai uudelle poliittiselle puolueelle, jota ollaan perustamassa, tai osallistua vaikkapa edustaja Kurvisen järjestämään tupailtaan sen takia, että sinne on ollut matka vaikean tien päässä. Nyt kun nämä on järjestetty monesti myös Teams-yhteyksien kautta eli on otettu näitä etävaikuttamisen mahdollisuuksia käyttöön, niin moni ihminen on pystynyt osallistumaan ja päässyt kuuntelemaan sitä tilaisuutta tai yhdistystä, jota itse on kannattamassa.

Pidän, arvoisa puhemies, myönteisenä myös sitä, että keskustelua on herätetty ja käyty, kun kansalaisaloitteissahan tämä etäallekirjoittaminen on ollut mahdollista jo pidempään,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 137/2020 vp

nyt siitä, että nämä kansalaisaloitteet eivät myöskään vaalikausittain vanhenisi, ja toivon, että tämä uudistus voisi tällä vaalikaudella myös edetä.

13.04 Antti Kurvinen kesk: Rouva puhemies! Käsittelyssä on perustuslakivaliokunnan yksimielinen mietintö, joka koskee puoluelain muuttamista, ja tässähän on kysymys siitä, että jatkossa yhdistyksen voi rekisteröidä puolueeksi myös sähköisesti ja pystyy sitten näitä kannatusilmoituksia keräämään siihen myös sähköisesti. Tämä on varmasti ihan paikallaan oleva muutos, joka tukee meillä demokratiaa ja aktiivista kansalaisuutta ja vie eteenpäin myös digitalisaatiota meidän julkisessa hallinnossamme.

Puhemies! Olen aivan samaa mieltä kuin edellinen puhuja, edustaja Heinonen, siitä, että tämä etäily, etäkokoustaminen on ihan, voi sanoa, todellinen digiloikka. Tämä ei ole vain semmoinen hallinnon paperien kuivakka digiloikka ja tekninen digiloikka, mistä vähän huumorillakin puhutaan, vaan ihan aito digiloikka, mikä on tapahtunut politiikassa, järjestömaailmassa, kansalaisyhteiskunnassa. Se on kyllä luonut valtavia mahdollisuuksia ja tulee aivan taatusti jäädäkseen myös koronan jälkeen.

Puhemies! Kun käsittelyssä on puoluelain muuttaminen, niin kuitenkin toivoisin, että myöskin tämä tällainen perinteinen vaikuttaminen puolueiden kautta ja edustuksellinen demokratia saisivat vähän kunnianpalautusta. On tietysti hienoa mielestäni, että meillä on kansalaisaloitteita, on hienoa, että meillä on erilaisia yhden asian liikkeitä, mutta pidän myös vähän ongelmallisena sitä, että nyt enää ei mennä, jos halutaan vaikkapa puuttua valkoposkihanhiin tai halutaan puuttua aborttiin, mihinkään puolueeseen jäseneksi ja toimita siellä vaan kerätään nimiä johonkin kansalaisaloitteeseen tai pidetään yhden asian liikkeen tilaisuuksia. Se ei välttämättä myöskään pitkällä tähtäimellä ole aivan hyvä asia. Meidän pitäisi miettiä, millä tavalla vaikuttaminen puolueiden kautta, vaikuttaminen äänestämällä, vaikuttaminen kunnallispolitiikassa, vaikuttaminen parlamentarismissa saataisiin entistä vahvemmaksi. Väitän kuitenkin, puhemies, että edustuksellinen demokratia on meidän vakaan yhteiskuntamme perusta, ja täytyy miettiä, mitä lakimuutoksia parempi vaikuttaminen puolueiden kautta tarkoittaisi, ja myös puolueita pitää pystyä resursoimaan.

Myös tässä kohtaa, puhemies, yhdyn siihen arvioon, mitä moni media on esittänyt, että jokainen ihminen, joka lähtee laillisen puolueen kunnallisvaaliehdokkaaksi missä tahansa Suomen kunnassa mihin tahansa puolueeseen, on demokratian ritari, ja meidän tulee kumartaa jokaiselle tavalliselle suomalaiselle, joka laittaa itsensä likoon ehdokkaana edustuksellisen demokratian eteen.

13.07 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Poliittisen osallistumisen kynnystä on tärkeää madaltaa eri toimin, ja tämä esitys on osaltaan yksi sellainen. Ja kuten perustuslakivaliokunta on hyvin todennut ja edustaja Heinonen jo toi puheessaan ilmi, mahdollisuus esimerkiksi juuri kannatusilmoitusten sähköiseen keräämiseen on yhdenvertaisuuden kannalta myönteinen ja tärkeä asia ja voi siis osaltaan torjua esimerkiksi terveydentilaan tai asuinpaikkaan liittyviä osallistumiseroja. Kaiken kaikkiaan tämä on kannatettava esitys.

13.08 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! On hienoa nähdä, että joistakin asioista eduskunta on myös yksimielinen välillä. Vaikuttaa siltä, että politiikka on enemmän kiistelyä kuin yhteistyötä, vaikka kaikki me, jotka olemme täällä jonkun aikaa nyt olleet ja etenkin kuntapolitiikassa, ymmärrämme sen, että nimenomaan yhteistyö on se tapa, jolla asioita eteenpäin viedään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 137/2020 vp

On tärkeää, että poliittisen osallistumisen kynnystä lasketaan ja mahdollistetaan se yhä useammalle. Tässä esityksessä on tietenkin kaikki kannatettavaa, kuten sitä perustuslaki-valiokuntakin yksimielisesti on edistänyt, ja varmaan eduskuntakin sen sitä myötä yksimielisesti hyväksyy.

Ehkä meidän kaikkien on näinä aikoina hyvä huomata, että kun käymme näitä poliittisia keskusteluja täälläkin tai muilla areenoilla, niin edistäisimme myös sitä ajatusta, että politiikkaan voi ja kannattaa osallistua, ja laskisimme sitä kynnystä myös omilla toimillamme ja teoillamme siten, ettei politiikka näyttäytyisi vain riitelyn areenana vaan yhteistyön areenana, jossa niitä itselle tärkeitä asioita voi edistää.

13.09 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Multala puhui erittäin hyvin juuri tästä yhteistyöareenasta. Moni nuori tänä päivänä kokee, että puolueet eivät ole heitä varten ja puolueet eivät ole enää tätä päivää, ja osaltaan me kannamme vastuumme siitä, että tässä salissa tehtävä työ näyttää siltä, että puolueita tarvitaan ja puolueiden kautta pystyy vaikuttamaan ja kannattaa vaikuttaa. Siksi tällaiset toimet, joita tässä lakiesityksessäkin on, ovat perusteltuja, mutta toivoisin, että jatkossa vielä syvällisemmin pohditaan niin oikeusministeriössä kuin laajemminkin tätä kansalaisaktiivisuutta ja vaikuttamista suhteessa erilaisiin yhden asian liikkeisiin, puolueisiin ja niiden kautta tehtävään yhteistyöhön.

13.10 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Puoluelain muuttamiselle on todellisia tarpeita, ja yksi asia on esimerkiksi tämä sähköisten kannattajakorttien keruun mahdollistaminen. Muutama vuosi sitten itsekkin niitä varsinaisia paperisia kannattajakortteja presidentinvaaleissa keränneenä — olihan se hienoja kohtaamisia täynnä, mutta kyllä se oli myöskin erittäin suuri työ, ja jos mietitään, niin tässä ajassa ja varsinkaan tänä vuonna, jota me nyt elämme, se ei olisi ollut mitenkään mahdollista.

On tärkeää mahdollistaa nimenomaan demokratian toteutuminen, ja se on sellainen arvo, että jotta sitä voidaan vaalia, niin täytyy myöskin ymmärtää sen merkitys, ja loppujen lopuksi politiikassa on kuitenkin kyse yhteisten asioiden edistämisestä ja yhteisistä asioista. Kun tiedetään, että tässä ajassa yhden asian liikkeet lisääntyvät, tavallaan yhden asian kärki voimistuu ja tällainen henkilöihin liittyvä politiikka, niin enemmänkin tarvitaan sitten sillanrakentamista kuin muurinsuunnittelua.

Jaan tässä salissa nyt sitten yhteisesti, että meillä oli tänä aamuna sisäisen turvallisuuden selonteon parlamentaarinen työryhmä suuren valiokunnan huoneessa, ja sisäisen turvallisuuden selonteko ja siihen liittyvät asiat ovat ainakin viimeisen kymmenen vuoden aikana olleet hyvin senkaltaisia, että niitä on tehty parlamentaarisesti yhteistuumin, yhteisillä, yksimielisillä mietinnöillä ja niin edelleen, ja kun olimme siellä kokoussalissa, suuren valiokunnan kokoussalissa, niin sanoin, että tämä kokoussali on hyvä, koska täällä ei ole yhtään kulmaa, johon voisi kukin kollega mennä, koska suuren valiokunnan kokoussali on pyöreä. Kaikki olemme siinä saman pöydän ääressä ja tietyllä tavalla yhteisten asioiden äärellä ihan sanan varsinaisessa merkityksessä.

Tämä aika on myös senkaltaisen, että jotta puolueilla on tulevaisuus ja jotta ihmiset haluavat olla mukana rakentamassa tulevaisuutta, meidän on tärkeää ymmärtää se, että kukaan ei voi jäädä sinne omaan kulmaan, vaan meidän täytyy tulla vähän keskenmälle katsomaan yhteisesti niitä asioita, mitä me haluamme määrittää. Tämän tyyppiset esitykset,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 137/2020 vp

jollainen meillä nyt on yksimielisesti esillä, myöskin mahdollistavat sen, että ajetaan ja eletään tässä ajassa myöskin puolueitten kanssa. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 118/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.